

תאריך עדכון : 07/03/2017

מעבר לטבע

מס' הקורס : 30427/01

המרצה : ד"ר יהודה הלפר

סוג הקורס : הרצאה

שנת לימודים : תשע"ח

סמסטר : ב'

היקף שעות : 1 ש"ש

אתר הקורס באינטרנט:

א. **מטרות הקורס** (מטרות על / מטרות ספציפיות):

הפילוסופיה האריסטוטלית בנוייה בהירארכיה אשר בראשה ובשיאה עומדת המטאפיזיקה. בתור מדע המטפיזיקה בונה על מדעי הטבע אך חוקרת את מה שמעבר להם ובכך זכתה לכינוי "מה שאחר הטבע". נושאי המטפיזיקה העקריים הם ה-'יש', ה-'ההויה', ה-'אחד' ו-'ה'א-ל'. המטפיזיקה האריסטוטלית נמצאת בכל תיאורי האלוה הפילוסופיים בשלושת הדתות המונותאיסטיות: אסלאם, נצרות ויהדות. ובכך ניתן לראות השפעה הדדית בין לפחות ארבע תרבויות (יון, אסלאם, נצרות ויהדות) לאורך יותר מ-1500 שנה בנושאים המרכזיים של הדת והקיום עצמו. בקורס הזה, נבחן את המושגים המרכזיים של המטפיזיקה, נחקור השפעות הדדיות בין-תרבותיות ונתבונן ביחס שבין המדע לפילוסופיה מתוך התמקדות בנושאים המרכזיים לשניהם.

ב. **תוכן הקורס**: (רציונל, נושאים)

נבחן את העיון המטפיזי בכתבים עבריים של ימי הביניים. הספר המטפיזי החשוב ביותר הוא כמובן ספר המטפיזיקה לאריסטו. אך הספר תורגם לעברית במאה ה-14 רק כפסקאות עצמאיות שמשולבות בביאור הארוך למטפיזיקה לאבן רשד. בנוסף, תורגמו עוד שני ביאורים של אבן רשד למטפיזיקה: האמצעי והארוך. ביאוריו של אבן רשד זכו גם הם לביאורים עבריים אשר החשובים ביניהם נכתבו באראגון בעשור שלפני גירוש ספרד. בראשם עומדים הביאורים של אברהם ביבגו ועלי חביליו. נקרא חלקים נבחרים מהביאורים האלה.

ג. חובות הקורס:

דרישות קדם:

חובות / דרישות / מטלות: נוכחות חובה בכל השיעורים. להכין את דפי המקורות שהמרצה מחלק לקראת כל שיעור ולקרוא את הספרות המחקרית הרלוונטית.

מרכיבי הציון הסופי (ציון מספרי / ציון עובר): עבודה רגילה או עבודה סמינריונית.

תכנית הוראה מפורטת לכל השיעורים: (רשימה או טבלה כדוגמת המצ"ב)

מס' השיעור	נושא השיעור	קריאה נדרשת	הערות
1	מבוא		
2	קל מצד, קשה מצד	1. אריסטו, מטפיסיקה, אלפא הקטנה 2. הביאור האמצעי של אבן רשד 3. הביאור הארוך של אבן רשד	
3	הפרדס המטפיסי	אברהם ביבגו על פתיחת המטפיסיקה	
4	ספר אלפא הגדולה	פתיחת המטפיסיקה של עלי חביליו	
5	נושא המטפיסיקה	1. אריסטו, מטפיסיקה גמא 2. הביאור האמצעי של אבן רשד 3. הביאור הארוך של אבן רשד	
6	ביבגו על נושא המטפיסיקה	1. פירוש ביבגו למטפיסיקה גמא 2. ביבגו, דרך אמונה, מאמר ג, שער א	
7	חביליו על נושא המטפיסיקה	1. פירוש חביליו למטפיסיקה גמא 2. קטעים מכתבים סקוטיים	
8	העצם והעצמות	1. אריסטו, מטפיסיקה זטה 2. הביאור האמצעי של אבן רשד 3. הביאור הארוך של אבן רשד	

9	העצם ההיוליאני על פי ביבגו וחביליו	1. פירוש ביבגו למטפיסיקה זטה 2. פירוש חביליו למטפיסיקה זטה
10	הכח והפעל	1. אריסטו, מטפיסיקה תטה 2. הביאור האמצעי של אבן רשד 3. הביאור הארוך של אבן רשד
11	הכח והפעל 2	1. פירוש ביבגו למטפיסיקה תטה 2. פירוש חביליו למטפיסיקה תטה
12	המונע הבלתי מונע על פי אריסטו	אריסטו, מטפיסיקה למבדא
13	המונע הבלתי מונע על פי אבן רשד	1. הביאור האמצעי של אבן רשד למטפיסיקה למבדא 2. הביאור הארוך של אבן רשד למטפיסיקה למבדא
14	המונע הבלתי מונע על פי עלי חביליו	פירוש חביליו למטפיסיקה למבדה

ד. בביליוגרפיה: (חובה/רשות)

קריאת חובה:

הקריאה תסופק בחוברת ודרך אתר המודל.